

Mišljenje Odbora regija – Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR)

(2014/C 271/08)

Izvjestitelj Gian Mario Spacca (IT/ALDE), predsjednik regije Marche**Referentni dokument** COM(2014) 357 final

SWD(2014) 190 final

SWD(2014) 191 final

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

ODBOR REGIJA

1. pozdravlja zaključke Europskog vijeća iz prosinca 2012. u kojima se Komisiju poziva da do kraja 2014. predstavi strategiju EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR). Ta je odluka bila preporučena u samoinicijativnom mišljenju OR-a o suradnji na Sredozemlju kroz jadransko-jonsku makroregiju, usvojenom 11. listopada 2011. ⁽¹⁾;
2. slaže se s definicijom makroregionalnih strategija kao integriranih okvira koje je podržalo Europsko vijeće a koji se odnose na države članice i treće zemlje na istom zemljopisnom prostoru i bave se zajedničkim izazovima te pružaju rješenja putem pojačane suradnje za gospodarsku, društvenu i teritorijalnu koheziju; ⁽²⁾

Integracija EU-a i vanjska dimenzija

3. pozdravlja prijedlog EUSAIR-a koji uključuje četiri zemlje EU-a (Grčku, Hrvatsku, Italiju i Sloveniju) i četiri zemlje izvan EU-a (Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju) te uvelike pridonosi europskoj integraciji zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja u toj regiji. Sastavnica integracije EU-a nudi važnu dodanu vrijednost u toj makroregionalnoj strategiji; ⁽³⁾
4. naglašava vidove pomirenja, sigurnosti i stabilnosti u jadranskoj i jonskoj regiji putem suradnje s drugim zemljama izvan EU-a, koje se mogu uključiti u ovu makroregiju u budućnosti; u tom pogledu, naglašava ulogu regionalnih i lokalnih vlasti kao glavnih igrača u promicanju demokracije, decentralizacije, većeg lokalnog i regionalnog samoupravljanja te izgradnje kapaciteta;
5. napominje da bi jadransko-jonska strategija mogla biti početak integriranijeg pristupa i strategije koja bi uključila čitav sredozemni bazen, kako je naglasio EP; ⁽⁴⁾
6. napominje da Euro-meditranska skupština regionalnih i lokalnih vlasti (ARLEM) također poziva na makroregionalni pristup čitavom sredozemnom bazenu, koji ishodi iz triju integriranih makroregionalnih područja – Zapadnog Sredozemlja, Jadrana i Jonskog mora te Istočnog Sredozemlja; ⁽⁵⁾

Višerazinsko upravljanje

7. suglasan je sa zaključcima Vijeća za opće poslove iz listopada 2013. o potrebi preispitivanja sustava upravljanja makroregijama i pozdravlja izvješće koje je Europska komisija objavila 20. svibnja 2014. i njezinu komunikaciju u vezi sa Strategijom EU-a za jadransku i jonsku regiju od 17. lipnja 2014.; nadalje, dijeli mišljenje Vijeća o tome da je važno da dotične zemlje preuzmu odgovornost, što zahtijeva jačanje relevantnih regionalnih i lokalnih činitelja kao i jasnu dugoročnu predanost dionika ⁽⁶⁾ te uz to poziva na veće uključivanje regionalnih vlasti i Odbora regija u fazu usklađivanja, u cilju davanja potpore Europskoj komisiji, kao i u fazu provedbe; u vezi s time slaže se da bi akcijski plan trebao pružiti strukturu temeljenu na koordinatorima koji dolaze iz dotičnih ministarstava za svaki stup te naglašava da oni mogu dolaziti i iz regionalnih vlada;

⁽¹⁾ CdR 168/2011 fin.⁽²⁾ COM(2013) 468 final.⁽³⁾ COM(2013) 468 final.⁽⁴⁾ Rezolucija EP-a P7_TA (2012) 0269.⁽⁵⁾ OR Izvještaj ARLEM-a 2013/02318.⁽⁶⁾ COM(2013) 468 final.

8. naglašava potrebu za pametnim usklađenim upravljanjem s četirima međusobno povezanim razinama: snažnim političkim vodstvom koje sudjelujućim državama članicama omogućuje jasno odlučivanje, a dodatno ga olakšava Europska komisija uz potporu Odbora regija, te ispravnim usklađivanjem, sporazumom o provedbi na teritoriju i širokom podjelom odgovornosti;
9. naglašava da EUSAIR zahtijeva snažno političko vodstvo te da Jadransko-jonska inicijativa, koju čini osam ministara vanjskih poslova dotičnih zemalja, može igrati važnu usklađujuću ulogu u tom pogledu; s druge strane, EUSAIR-u je potrebna platforma za višerazinsko upravljanje, a regije i lokalne vlasti mogu pružiti vještine na visokoj razini za učinkovitu provedbu projekata unutar integriranog makroregionalnog pristupa;
10. poziva na veću uključenost regionalnih i lokalnih vlasti u upravljanje strategijom i njezinu provedbu;
11. s tim u skladu napominje da je Jadransko-jonska međuregionalna skupina Odbora regija uspostavljena 30. siječnja 2013. sa zadatkom da podupre Europsku komisiju u pripremi jadransko-jonske strategije do kraja 2014. i promiče zajednički identitet jadranske i jonske regije kako bi se istaknuo puni potencijal te regije;
12. napominje da je „mandat” Europskog vijeća Komisiji ishod zajedničkih napora zemalja u regiji. Nadograđuje se na nekoliko inicijativa, poput Jadransko-jonske inicijative (All) koja je pokrenuta Deklaracijom iz Ancone 2000. g., i drugih jadransko-jonskih foruma i mreža poput Udruženog foruma jadranskih i jonskih gradova i mjesta, Forumu jadranskih i jonskih gospodarskih komora, mreže sveučilišta UniAdriion te Jadranske i jonske euroregije;
13. naglašava da se teritorijalne potrebe mogu zadovoljavati pristupom višerazinskog upravljanja od baze prema vrhu, kako bi se rješavali zajednički problemi i izazovi jadranske i jonske regije putem široko prihvaćenih rješenja; to je ključ uspjeha ove strategije EU-a;

Izazovi i zadaci za jadransko-jonsku regiju

14. suglasan je da je glavni cilj predložene strategije promicati održivo gospodarsko i društveno blagostanje, rast i stvaranje radnih mjesta u regiji u skladu s ciljevima strategije Europa 2020., povećavajući privlačnost, konkurentnost i povezivost, a istodobno očuvati okoliš te morske i obalne ekosustave;
15. pozdravlja Komisijino usvajanje „Pomorske strategije za Jadransko i Jonsko more” (⁽⁷⁾), koja je ugrađena u EUSAIR;
16. pozdravlja opseg i sadržaj četiriju stupova EUSAIR-a koji proizlaze iz široke rasprave dionika u regiji, i to: plavog rasta, povezivanja regije, kvalitete okoliša i održivog turizma; zadovoljan je uključivanjem komunikacije u međusektorska pitanja „izgradnje kapaciteta koja uključuje komunikaciju” i „inovacija istraživanja i razvoja te malih i srednjih poduzeća”.
17. poziva Europsku komisiju da razradi ishodišno makroekonomsko stanje EUSAIR-a i procjenu učinka kao prvi korak k izgradnji kapaciteta, omogućujući provedbu strategije te primjenu u praksi četiriju stupova/prioritetnih mjera kako bi se bolje usmjerili ciljevi i mjerio napredak k njihovu postizanju;
18. traži snažnije usmjerenje na teritorijalnu i društvenu koheziju i na glavna pitanja koje pojedina zemlja ne može sama učinkovito rješavati, poput zdravlja, aktivnog starenja, razlika u demografskom i gospodarskom stanju među državama regije i unutar njih, kao i teškoća povezanih sa sigurnošću/organiziranim zločinom/nezakonitom migracijom, preseljenjem poduzeća i nezaposlenošću mladih. Tim se pitanjima treba baviti u sva četiri stupa s ciljem postizanja pametnog, održivog i uključivog rasta u skladu s politikama i ciljevima Europe 2020. te povećanja konkurentnosti i privlačnosti regije EUSAIR;
19. predlaže da se sagledaju iskustva iz baltičke i dunavske strategije te da se svake godine održi forum EUSAIR-a kako bi se omogućili gospodarsko-društveni dijalog i široka odgovornost za jadransko-jonsku strategiju putem učinkovitog uključenja društvenih i gospodarskih dionika (sindikata, organizacija poslodavaca, nevladinih organizacija, organizacija mladih, udruga civilnog društva itd.);

(⁷) COM(2012) 713 final.

Financiranje

20. pozdravlja priliku kojom će se EUSAIR-u omogućiti da se uključi u novi naraštaj dokumenata za planiranje i programiranje strukturnih i investicijskih fondova (ESIF-a) i fondova IPA: partnerskog sporazuma, strateških dokumenata IPA-e, operativnih programa EU-a za razdoblje od 2014. do 2020. g., kao i u sve važne politike i programe EU-a poput Obzora 2020., COSME-a itd.;

21. napominje da su Uredba o zajedničkim odredbama (CPR), Uredba o europskoj teritorijalnoj suradnji (ETC) i Uredba o IPA-i stvarne prilike za EUSAIR jer zahtijevaju od svih ESIF-a i fondova IPA-e da prihvate makroregionalne prioritete;

22. ističe potrebu za povećanjem uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti u određivanju prioritetnih projekata za jadransku i jonsku regiju; pozdravlja to što je Komisija u svojoj komunikaciji o EUSAIR-u uključila upravljanje rizikom od prirodne katastrofe među horizontalna načela za četiri stupa te poziva na usmjeravanje veće pozornosti na klizni akcijski plan za pitanja kao što su migracija, pravo na zdravstvenu skrb i na administrativno osposobljavanje u okviru jadransko-jonskog visokoškolskog instituta za obrazovanje;

23. poziva na aktivnu potporu europskih i međunarodnih financijskih institucija poput Europske investicijske banke (EIB), Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), Svjetske banke i drugih, kao u slučaju Okvirnog sporazuma o ulaganju za zapadni Balkan;

24. predlaže stvaranje provedbenog instrumenta u suradnji s EIB-om i međunarodnim financijskim tijelima kako bi se omogućilo podnošenje projekata kakve bi banke bile voljne kreditirati ⁽⁸⁾;

25. poziva da se privatno sufinanciranje spoji s dostupnim financijskim sredstvima;

26. priznaje „pravilo tri ne”: ne novim propisima, ne novim institucijama i ne dodatnom financiranju, a ističe „pravilo tri da” koje se navodi u mnogim forumima: više dopunskog financiranja, više usklađivanja među institucijama i više novih projekata;

27. naglašava da se financijska potpora na razini EU-a za tehničku pomoć koja se odnosi na makroregionalne strategije već dokazala kao važno sredstvo za baltičku strategiju, pa je treba proširiti i na jadransko-jonsku; traži da se uvede posebna proračunska stavka za tehničku pomoć jadransko-jonskoj makroregiji, slijedeći primjer proračunske stavke uspostavljene za makroregije Baltičkog mora i Podunavlja u visini od 2,5 milijuna eura odobrenih sredstava za preuzete obveze i odobrenih sredstava za plaćanje u 2014.

Komunikacija

28. poziva na snažnije usmjerenje na komunikaciju kao međusektorsko pitanje kako bi se pojačala javna odgovornost za makroregionalnu strategiju i snažnije upravljanje, kako je također naglašeno u „Doprinosu jadransko-jonske međuregijske skupine OR-a savjetovanju dionika” iz prosinca 2013. koji je naslovljen na Europsku komisiju;

29. ističe komunikaciju kao sredstvo za podizanje svijesti civilnog društva o onom što ova strategija predstavlja za građane te o njezinoj dodanoj vrijednosti u jačanju identiteta jadransko-jonske regije;

Izgradnja kapaciteta

30. suglasan je da je izgradnja kapaciteta važno međusektorsko pitanje za osiguranje uspjeha EUSAIR-a, jer je jadransko-jonska regija velik prostor koji uključuje zemlje EU-a, zemlje kandidatkinje i moguće zemlje kandidatkinje, s različitim upravnim ustrojima;

31. napominje da zemlje EU-a kao i zemlje izvan EU-a trebaju poboljšati vještine i sposobnosti kako bi stvorile pametna, održiva i uključiva rješenja za zajedničke probleme na polju upravljanja ljudskim resursima, međunarodnih odnosa itd. Jedna bi moguća mjera bila uspostava jadransko-jonske više upravne škole poput francuske ENA-e (Ecole Nationale d'Administration), gdje bi javni službenici jadransko-jonske regije mogli razvijati vještine i sposobnosti potrebne za višerazinsko upravljanje, što bi ih osposobilo za provedbu inovativnih postupaka u javnoj upravi;

⁽⁸⁾ COM(2011) 381 final.

32. smatra da se stvaranje dugotrajnog jadransko-jonskog prostora za mirni dijalog i učinkovitu suradnju ne može ostvariti bez sustavnog uključivanja mladih iz dotičnih regija. Stoga poziva države članice i Europsku komisiju da promiču, olakšaju i poboljšaju provedbu postojećih programa mobilnosti za mlade u okviru područja EUSAIR-a;

33. ističe da hitna politička pitanja važna za regiju, poput migracija, treba promatrati kao činitelj integracije i izvor za zapošljavanje, koji pomaže jadransko-jonskoj regiji i sredozemnom području u cjelini da se suoče s glavnim izazovima;

34. naglašava da je sigurnost još jedno važno pitanje koje izaziva zabrinutost a koje države ne mogu riješiti pojedinačno, pa poziva Europsku komisiju da uključi posebne mjere za rješavanje tog pitanja putem četiri stupa strategije;

35. pozdravlja zajedničku komunikaciju Europske komisije i Visokog predstavnika Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o „Otvorenom i sigurnom globalnom pomorstvu: elementima strategije pomorske sigurnosti Europske unije”⁽⁹⁾, naglašavajući da su pomorski interesi Europe temeljno povezani s dobrobiti, blagostanjem i sigurnošću njezinih građana i zajednica;

36. ističe da je dobrobit građana od ključne važnosti za skladni razvoj regije; naglašava da zdravstvene usluge i istraživanja treba uskladiti kako bi se osigurala učinkovitost zdravstvenog sektora;

Plavi rast

37. naglašava važnost tema ribarstva i akvakulture, plavih tehnologija i pomorskih usluga na moru;

38. pozdravlja direktivu EP-a i Vijeća kojom se uspostavlja okvir za pomorsko prostorno planiranje i integrirano upravljanje obalnim područjem⁽¹⁰⁾ te potiče EK da ima na umu ovu direktivu pri planiranju posebnih mjera u jadransko-jonskoj regiji.

39. ističe da je višerazinsko upravljanje dionika uključenih u morski i pomorski rast ključan činitelj učinkovitog upravljanja jadransko-jonskim prostorom putem zajedničkih pravila i protokola za ribarstvo i očuvanje ribljeg fonda, kao i standardiziranog upravljanja sustavima i postupcima;

40. ističe da su ekološke inovacije, zajedno s osuvremenjivanjem ribarstva i akvakulture kao i (usko povezano s drugim stupom) pomorskog prijevoza i luka s njihovim infrastrukturama u zaleđu te pomorskim klasterima, ključne za osiguranje razumnog iskorištavanja morskih resursa i pomorskih sustava. Zajednička trgovačka oznaka za visokokvalitetne i sljedeve riblje proizvode može biti važno sredstvo za promicanje tog prostora;

Povezivanje regije

41. naglašava važnost tema pomorskog prijevoza, intermodalnog zaleđa i energetske mreže te ističe važnost poboljšanja nematerijalnih infrastruktura za informatičke i komunikacijske tehnologije. Jadransko-jonski oblak predstavlja sredstvo povezivanja postojećih platformi kako bi se standardizirali zajednički postupci i protokoli, omogućio učinkovit intermodalni prijevoz tereta i putnika te olakšalo pružanje usluga, zaštita okoliša i pomorska sigurnost;

42. ističe da jadransko-jonska regija treba poboljšati pristup iz jugoistočne Europe ostatku svijeta, uključujući sredozemni prostor, produženjem baltičko-jadranskog koridora niz jadranski greben. Intermodalni prijevozni sustav na tom prostoru treba osnažiti kako bi se poboljšao položaj regije kao transportnog čvorišta u međunarodnom okviru;

Kvaliteta okoliša

43. naglašava važnost tema „pomorske biološke raznolikosti”, „zagađenja mora” te „transnacionalnih pomorskih staništa i biološke raznolikosti”;

⁽⁹⁾ JOIN(2014) 9 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2013) 133 final.

44. ističe da jadranska jonska regija treba očuvati staništa i ekosustave i suočiti se s izazovima klimatskih promjena putem integriranog višerazinskog upravljanja koje uključuje sve dionike u zajednički i integrirani postupak;
45. ukazuje da je Sredozemlje poluzatvoreno more s najnižom stopom obnove vode na svijetu, što zahtijeva visoku razinu zaštite tog osjetljivog ekosustava i napredne pokusne projekte;
46. pozdravlja „Strategiju EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama” iz travnja 2013.⁽¹¹⁾ koja potiče razmjenu najboljih praksi i razvoj makroregionalnih planova djelovanja, kao primjere globalnih pristupa boljoj procjeni rizika i ranjivosti;

Održivi turizam

47. ističe važnost tema kao što su „raznovrsni turistički proizvodi i usluge” te „održivo upravljanje u turizmu”, koje proizlaze iz savjetovanja dionika na konferenciji u Ateni;
48. naglašava da privlačnost regije ponajviše predstavlja turizam kao jedan od glavnih sektora rasta i osobit pokretač razvoja njegovog pomorskog i kopnenog gospodarstva. Razvoj tog sektora zahtijeva višerazinsko upravljanje u koje se uključuju nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, kao i svi dionici s tog teritorija, od gospodarskih komora do sveučilišta;
49. ističe da, na temelju zajedničkog prirodnog, kulturnog i povijesnog blaga, visokokvalitetnih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, hotelijerskih tradicija i privlačnih krajobraza koje treba promovirati putem jadransko-jonske robne marke, turizam može predstavljati važnu polugu za održivi rast, prilike za zaposlenost mladih i socijalnu uključenost jer je danas „polovica europskih obalnih radnih mjesta i dodane vrijednosti smještena na Sredozemlju”⁽¹²⁾;

Zaključci

50. ističe važnost te treće makroregionalne strategije EU-a, koja se nadograđuje na iskustvo iz postojećih makroregionalnih strategija kako bi se razvila nova inovativna i pametna suradnja, kao i inovativni pokusni višerazinski pristup upravljanju „učnjem kroz praksu”, istodobno tražeći sinergije i razmjenu praksi s drugim strategijama EU-a;
51. ukazuje na važnost EUSAIR-a za davanje novog poriva rješavanju zajedničkih pitanja regije i promicanju održivog gospodarskog i društvenog blagostanja s posebnom usmjerenošću na razvoj rasta i radnih mjesta, u skladu s ciljevima strategije Europa 2020., poboljšanjem njezine privlačnosti, konkurentnosti i povezivosti, kako bi se jadransko-jonska regija učinila glavnim čvorištem;
52. potiče Europsku komisiju da odigra glavnu ulogu u inovativnoj platformi višerazinskog upravljanja usklađivanjem i provedbom, gdje se odlučuje zajednički kako bi se osigurala politička predanost i odgovornost dionika na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, u skladu s načelom supsidijarnosti; privatni sektor i civilno društvo trebaju se uključiti u osiguranje zdrave i široke odgovornosti za strategiju komuniciranjem odozgo prema dolje i od baze prema vrhu, odgovornošću i transparentnim rezultatima, npr. portalom otvorenih podataka, godišnjim forumom gospodarsko-društvenog dijaloga o EUSAIR-u itd.;
53. naglašava integraciju EU-a kao temeljni element EUSAIR-a, koji obuhvaća četiri zemlje članice EU-a i četiri zemlje izvan EU-a, te ističe elemente pomirenja, sigurnosti, stabilnosti i blagostanja putem uže suradnje i ulogu regija kao glavnih igrača u promicanju regionalne samouprave, izgradnje kapaciteta, decentralizacije i demokracije.

Bruxelles, 26. lipnja 2014.

*Predsjednik
Odbora regija*

Michel LEBRUN

⁽¹¹⁾ COM(2013) 216 final.

⁽¹²⁾ COM(2014) 86 final.